

Beleidsregel voor kleine zonnestroomsystemen in de gemeente Zwartewaterland

Opgesteld door afdeling duurzaamheid 2023

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1.	Definitie.....	3
1.2.	Leeswijzer.....	3
2.	Bestaande beleidskaders.....	4
2.1.	Provinciaal beleid.....	4
2.2.	Gemeentelijk beleid.....	4
3.	Toelichting beleidsregel kleine zonnestroomsystemen.....	5
3.1.	Locatie.....	5
3.2.	Afmetingen.....	5
3.3.	Inpassing.....	5
3.4.	Communicatie met de omgeving.....	5
3.5.	Overige aspecten.....	6
4.	Beleidsregel kleine zonnestroomsystemen in Zwartewaterland.....	7

1. Inleiding

In 2050 willen we alle energie in de gemeente Zwartewaterland duurzaam opwekken. Als tussendoel is in het Programma Energietransitie van Zwartewaterland gesteld dat in 2030 ten minste 49% van de gebruikte energie duurzaam opgewekt moet zijn binnen onze gemeentegrenzen. Een zogenaamde 'energiemix' is verstandig om deze doelen te behalen. Dit betekent dat naast wind ook ingezet wordt op elektriciteit uit zon. Door deze mix verminderd de noodzaak voor en mate van opslag waardoor het elektriciteitsnet minder wordt belast. Hoewel de gemeente zoveel mogelijk inzet op gebouwgebonden installaties, zijn er ook situaties waarbij een klein, grondgebonden zonnestroomsysteem meer geschikt is. Hierbij gaat het om situaties waarbij het dak technisch en constructief niet geschikt is voor zonnepanelen. Denk hierbij aan daken met riet of asbest. Het is ook mogelijk dat de oppervlakte van het dak zodanig is dat niet het gewenste aantal panelen geplaatst kan worden en uitgeweken moet worden naar de grond.

Deze beleidsregel geeft de gemeente een toetsingskader bij indiening van een aanvraag voor een klein zonnestroomsysteem van maximaal 100 m². Daarnaast wordt hiermee vooraf duidelijkheid aan initiatiefnemers geboden. Als hun plan voldoet aan de in dit document gestelde criteria voor kleine zonnestroomsystemen, staat daarmee vast dat het plan voldoet aan de redelijke eisen van welstand. In dat geval zal dan ook een positieve welstandsbeoordeling volgen. De beschreven criteria bevorderen een snelle en consequente afhandeling van de aanvraag.

Voor grootschalige zonnestroomsystemen van minimaal 2 ha heeft de gemeenteraad reeds beleid vastgesteld. Voor de kleinere zonnestroomsystemen is dit nog niet het geval. De beoogde kleine zonnestroomsystemen worden geplaatst op eigen terrein. Daarnaast is de elektriciteit die wordt opgewekt primair bestemd voor eigen gebruik. Dit betekent dat het gaat om kleine installaties die niet meer opwekken dan de energievraag van het adres en dat er geen commerciële energieproductie plaatsvindt. Deze kleine zonnestroomsystemen zijn van belang voor het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij het behalen van de gemeentelijke energiedoelstellingen. Deze beleidsregel geeft duidelijkheid over:

- Welke eisen gesteld worden aan zonnestroomsystemen en locaties
- Wat een initiatiefnemer moet onderzoeken voordat hij zijn aanvraag kan doen

1.1. Definitie

Grondgebonden opstellingen van zonnepanelen kennen verschillende benamingen zoals zonneveld, zonnepark en zonnestroomsysteem. In deze beleidsregel wordt de term zonnestroomsysteem gebruikt. Deze keuze is gemaakt omdat deze term past bij het doel van het plaatsen van de panelen, namelijk het eigen gebruik van de opgewekte elektriciteit. Het woord 'paneel' wordt bewust niet genoemd aangezien dit ook kan wijzen op thermische zonnepanelen. De termen zonneveld en zonnepark worden geacht beter te passen bij grootschalige zonprojecten.

1.2. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op bestaande wet- en regelgeving en het ruimtelijk beleid van de provincie en gemeente. Vervolgens komt de beleidsregel voor kleine zonnestroomsystemen aan bod.

2. Bestaande beleidskaders

In dit hoofdstuk worden enkele beleidskaders genoemd die relevant zijn voor het plaatsen van kleine zonnestroomsystemen in de gemeente Zwartewaterland. De initiatiefnemer is verantwoordelijk om te zorgen voor een haalbaar en uitvoerbaar plan.

2.1. Provinciaal beleid

Omgevingsvisie provincie Overijssel

De provinciale Omgevingsvisie sluit zonnestroomsystemen op voorhand nergens uit. De provincie stelt echter wel voorwaarden. Zo moet sprake zijn van tijdelijk (mede)gebruik van de gronden, maatschappelijke meerwaarde en van compensatie van eventueel waardeverlies.

Zonneladder provincie Overijssel

De zonneladder van de provincie Overijssel geeft de voorkeursvolgorde aan bij de verdeling van de opwekopgave voor zonne-energie. De omgevingsverordening van Overijssel verwijst ook naar deze ladder. Kleine, goed ingepaste zonnevelden op agrarische erven (tot ca. 2 ha) staan op trede 1 en moeten dus gestimuleerd worden. Ook gebruik van bruikbare restruimte op bedrijventerreinen en op ongebruikte gronden bevinden zich op deze trede.

2.2. Gemeentelijk beleid

Omgevingsvisie Zwartewaterland

In de omgevingsvisie is bepaald dat nieuwe energie de ruimte moet krijgen in Zwartewaterland. Tegelijkertijd zijn dit opgaven die ruimtelijke en maatschappelijke impact hebben. Om deze reden moeten deze ontwikkelingen goed ingepast worden in het landschap. De gemeente Zwartewaterland wil dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie. Kleinschalige opwek wordt gestimuleerd en er wordt gezorgd dat het gemakkelijk is voor inwoners om mee te doen.

Programma Energietransitie Zwartewaterland

Zonnepanelen op daken hebben de eerste voorkeur voor de gemeente Zwartewaterland. Echter, het totaal oppervlak aan geschikte daken is onvoldoende waardoor ook ruimte moet worden geboden aan grondgebonden opstellingen.

Vastgestelde zoekgebieden

In Zwartewaterland zijn zoekgebieden vastgesteld voor de grootschalige opwek van elektriciteit door middel van wind en zon. Het gaat hierbij om grote zonnevelden met een oppervlakte van minimaal 2 hectare. Deze zoekgebieden hebben dus geen betrekking op dit beleidsstuk. Voor een zonneveld van 1 paneel tot 2 ha is nog geen beleid vastgesteld. Dit beleidsstuk vult deze leemte tot 100 m² op. Grotere zonnestroomsystemen zullen maatwerk zijn.

Bestemmingsplan

In het bestemmingsplan buitengebied Zwartewaterland en in de bestemmingsplannen binnen de bebouwde kom wordt niets aangegeven over grondgebonden zonnepanelen. Er is enkel vermeldt dat zonnepanelen op dakvlakken onder voorwaarden kunnen worden toegestaan. Deze beleidsregel biedt daarom een verruiming van de mogelijkheden voor het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen in het buitengebied.

3. Toelichting beleidsregel kleine zonnestroomsystemen

3.1. Locatie

Binnen de bebouwde kom bedraagt de maximale oppervlakte van het zonnestroomsysteem 100 m². In het kader van de warmtetransitie en de toenemende elektrificatie is de verwachting dat de energievraag van huishoudens stijgt. Dit zou kunnen betekenen dat er onvoldoende dakoppervlak is om het gewenste aantal zonnepanelen te plaatsen. Dit beleidsstuk faciliteert het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen zodat wel in de behoefte kan worden voorzien. Verwacht wordt dat een oppervlakte van 100 m² voldoende is voor individuele huishoudens om in hun energiebehoefte te voorzien.

Buiten de bebouwde kom worden eveneens geen zonnestroomsystemen toegestaan met een oppervlakte groter dan 100 m². De reden hiervoor is dat op deze manier voorkomen wordt dat de impact op het landschap te groot is. Bovendien wordt voorkomen dat verspreid over het buitengebied grote zonnenvelden worden geplaatst. Daarnaast zijn er zoekgebieden vastgesteld voor zonneparken groter dan 2 ha. De gemeente wil grotere zonneparken vestigen in deze zoekgebieden. Bij agrarische bedrijven is het voorstelbaar dat 100 m² niet genoeg is om volledig in de energiebehoefte te voorzien. Wanneer het dak niet (voldoende) geschikt is voor het plaatsen van panelen heeft het de voorkeur om de koppeling te zoeken met het plaatsen van een erfmolen.

In bepaalde gevallen kan een groter oppervlakte dan 100 m² worden toegestaan. Het moet mogelijk worden gemaakt voor grootgebruikers om hun elektriciteit op een duurzame manier op te wekken en deel te nemen aan de energietransitie. Wanneer voldoende gemotiveerd kan worden dat er niet genoeg zonnepanelen op dak geplaatst kunnen worden en dit wel vereist is voor de eigen energiebehoefte, kan een grotere oppervlakte worden toegestaan.

Het zonnestroomsysteem moet geplaatst worden op eigen terrein. Het systeem moet aansluitend of nabij het bestemmings- of bouwvlak gevestigd zijn. Daarnaast moet deze achter de rooilijn geplaatst worden zodat het aanzicht van het pand niet onevenredig verstoord wordt.

3.2. Afmetingen

De maximale hoogte van het zonnepaneelsysteem is 1 meter. Deze hoogte is overgenomen van het Bor (Besluit omgevingsrecht).

3.3. Inpassing

Het plaatsen van grondgebonden zonnepanelen is niet direct passend in de omgeving. Daarom dient zorg gedragen te worden voor een zorgvuldige inpassing van het kleine zonnestroomsysteem in de omgeving. Het is van belang dat de kleurstelling van het zonnestroomsysteem past in het landschap. Felle kleuren van ofwel panelen of installaties zijn niet passend. Verder moet aangesloten worden bij de landschapskenmerken zoals opgenomen in het "Landschapsontwikkelingsplan Zwolle-Zwartewaterland-Kampen".

Wanneer de zon op de panelen schijnt wordt een deel van het zonlicht weerkaatst. Hierdoor kan een schittering ontstaan die afleidend kan werken. Voor de verkeersveiligheid is het van belang dat het zonnestroomsysteem zo geplaatst wordt dat weggebruikers hier geen last van hebben.

3.4. Communicatie met de omgeving

De gemeenteraad en het college van Zwartewaterland hechten veel waarde aan participatie. Dit blijkt ook uit de onlangs vastgestelde beleidsdocumenten met betrekking tot duurzame energieopwekking. Daarnaast is participatie een belangrijk element uit de Omgevingswet. In dat kader wordt de initiatiefnemer van een zonnestroomsysteem verzocht om te participeren met de omgeving. Van dit participatietraject wordt een verslag gemaakt. Dit verslag is onderdeel van het verzoek om medewerking. Gevraagd wordt om alle betrokkenen het verslag te laten ondertekenen voor gezien. Dit is overigens geen bindende voorwaarde.

Daarnaast zal een omgevingsvergunning voor het mogen realiseren van een zonnestroomsysteem volgens de gebruikelijke procedure ter inzage worden gelegd. Een ieder kan gebruik maken van de reguliere mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

3.5. Overige aspecten

Planschade

Het plaatsen van zonnestroomsystemen leidt mogelijk tot planschade. De gemeente is niet aansprakelijk voor deze planschade. Daarom wordt een planschadeovereenkomst gesloten met de initiatiefnemer. Hiervoor moet de initiatiefnemer een planschaderisicoanalyse aanleveren bij zijn verzoek om principemedewerking.

Procedure

Dit beleid biedt een afwegingskader wanneer verzocht wordt om medewerking aan een klein zonnestroomsysteem, in afwijking van het bestemmingsplan. Daarmee zorgt dit beleid niet voor een andere, snellere procedure. Past een initiatief voor een zonnestroomsysteem niet binnen het bestemmingsplan, dan is en blijft een aanvraag omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan nodig. Dit beleid geeft de kaders om een dergelijk initiatief te beoordelen.

Voorkeursvolgorde

Van de energieopwekking uit wind- en zonne-energiesystemen voor erven gaat de voorkeur uit naar zon op dak. Wanneer zon op dak niet mogelijk is of onvoldoende elektriciteit levert kunnen de mogelijkheden voor een klein zonnestroomsysteem op de grond verkend worden. Het plaatsen van een erfmoen is enkel toegestaan wanneer een combinatie met zon op dak of zon op land wordt gemaakt. Door het maken van deze combinatie kan in bepaalde gevallen beter aan de elektriciteitsvraag worden voldaan en kan een betere energiemix ontstaan. Enkel wanneer het niet mogelijk is om zon op dak of zon op land te realiseren mag een erfmoen worden geplaatst zonder een combinatie te maken met zon.

4. Beleidsregel kleine zonnestroomsystemen in Zwartewaterland

Artikel 1 Begrippen

- Zonnestroomsysteem: een opstelling van fotovoltaïsche zonnepanelen welke elektriciteit opwekt voor eigen gebruik

Artikel 2 Doel

De gemeente Zwartewaterland wil kleinschalige en duurzame opwek van elektriciteit stimuleren en de ruimte geven. We streven ernaar dat inwoners betrokken zijn bij de energietransitie en de mogelijkheid hebben om door duurzame opwek in hun eigen energiebehoefte te kunnen voorzien. We streven hierbij altijd naar een combinatie met zon op dak en eventueel erfmolens.

Artikel 3 Afmeting zonnestroomsysteem

1. De oppervlakte van het zonnestroomsysteem mag maximaal 100 m² bedragen.
  - a. Het vermogen van de zonnepanelen moet overeenkomen met de energiebehoefte van de eigenaar van de grond. Bij de ruimtelijke onderbouwing moet daarom aannemelijk worden gemaakt dat de opgewekte energie daadwerkelijk zelf gebruikt wordt;
2. Het zonnestroomsysteem heeft een maximale hoogte van 1 meter.

Artikel 4 Locaties waar zonnestroomsystemen zijn toegestaan

1. Een zonnestroomsysteem is enkel toegestaan wanneer de eigenaar van het terrein kan aantonen dat:
  - a. Het dak technisch en/of constructief niet geschikt is voor het plaatsen van zonnepanelen
  - of*
  - b. Na het plaatsen van zonnepanelen op het dak niet volledig aan de eigen energiebehoefte kan worden voldaan.
2. De opgewekte energie is primair bestemd voor het voorzien in de energiebehoefte van eigen woning of bedrijf;
3. Het zonnestroomsysteem wordt geheel achter de rooilijn geplaatst;
4. Het zonnestroomsysteem wordt geplaatst op of direct aansluitend aan het erfensemble

Artikel 5 Landschappelijke inpassing en welstand

1. Een zonnestroomsysteem moet zorgvuldig worden ingepast in de omgeving. Daarom moet bij de ruimtelijke onderbouwing een inpassingsplan worden opgesteld waarin is vastgelegd hoe de panelen in de omgeving opgaan. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan:
  - a. materialen;
  - b. kleurstelling in relatie tot de bebouwing en begroeiing;
  - c. vormgeving;
  - d. zichtlijnen of visuele hinder;
  - e. aansluiting bij natuur- en landschapswaarden
2. Het zonnestroomsysteem dient op zulke wijze te zijn opgesteld dat verkeersdeelnemers er geen last van hebben. In de aanvraag dient te worden onderbouwd welke maatregelen worden genomen om dit te voorkomen;
3. Indien het zonnestroomsysteem groter is dan 5 kVA dient een brandweerknop of safety switch aangebracht te worden.

Artikel 6 Planschade

1. Tussen de initiatiefnemer en de gemeente wordt een planschadeovereenkomst gesloten waaruit blijkt dat de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor eventuele planschade. Hiertoe levert de initiatiefnemer een planschaderisicoanalyse aan.
2. Er wordt geen medewerking verleend aan het initiatief wanneer geen planschadeovereenkomst is getekend door de betrokken partijen.

Artikel 7 Afwijkingsmogelijkheid

Indien het eigen gebruik een groter vermogen of oppervlak voor het zonnestroomsysteem vereist kan gemotiveerd worden afgeweken van de maximale oppervlakte van 100 m². In het geval van agrarische bedrijven heeft het de voorkeur om eerst te onderzoeken of een koppeling gemaakt kan worden met erfmolens.

Artikel 8 Overgangsrecht

Aanvragen om omgevingsvergunningen die zijn ingediend voor de inwerkingtreding van deze beleidsregel, en waar nog niet op is beslist, worden afgehandeld op basis van deze beleidsregel.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregel treedt in werking op de dag na die van haar bekendmaking.
2. Deze beleidsregel wordt aangehaald als "Beleidsregel kleine zonnestroomsystemen in de gemeente Zwartewaterland".